

Térey János

Premier*

Benépesül a partsáv szép időben
Babakocsikkal és nyugdíjasokkal;
S bár szívesen napfürdőzne közöttük:
Nyolctól kettőig, sőt, olykor hatig
A forgószek támlájához tapadva,
Az irodáját őrzi Mátrai.
Két telefon között magába süpped,
Bámulva a fűrészpors tapétát:
Megszokta. Otthon érzi itt magát,
Ebben a külügyér-koloniál
Garnitúrával bebútorozott
Szobában. „Az, hogy földszint, sose tetszett.”
Az ősi ügymenet mindig kemény
Tempót diktál. Akta akta után.
Látványosan szóródik a figyelme.

A pénteki *körözüvény* írja, hogy
A Vásárvárost tekinti meg a
Dél-koreai delegáció.
Elképze a kis konvojt kajánul,
Cukorkát majszolgotva Mátrai.
„Jön, rendőri fölvezetés után,
A kettes autó, amelyben Kovács ül
A Külügy képviselőjében: bárgyú
Poént súg a sofőr fülébe...; a
Harmadikban a koreaiak
Ülnek négyszögletes-fegyelmegyetten,
S nyomukba motoros rendőr szegődik...
Kovács most Kőbánya arculatáért
Szabadkozik. Külső-Szöul se szebb, nem?”
Zsong a feje névsortól, útvonalától.
A délutáni kört jelenti Tekla.
Üzent, itthon lesz órákon belül
Miniszterük, Skultéti. Teheránban
Vett részt – üzleti uszályal kísérvé –
Egy kétoldalú konferencián.
„A hidegvérű Binder ment vele,
Ő volt a kvázi-testőr Teheránban,
Töri, bár minimálisan, a perzsát...
Ki megy ki értük? Hát persze, hogy én.”

Dugó lesz, tény. Mátrai asztalán
Mi kerül délig napirendre? Husszein,
Abdul-Aziz Husszein. Csinos levélben

– Nyomatott fejléc, nincs megszólítás –
Az új jordán misszióvezető
Kér előzetes hozzájárulást
A magyar féltől, mivel a napokban
Elfoglalná székét. „Állásba lép
A Harmadik Köztárságban! Ebben
Teljék neki nagyon sok öröme”,
Kér áldást a követre Mátrai;
És Tekla vastag csípőjére siklik
A szeme, majd a beszédes ajakra:
„Az életrajza mellékelve, lássuk.
A régi követ adta át. A kérőnk
1955-ben született;
Jogot végzett, naná, a Sorbonne-on,
És szolgálatba lépett '81-ben.”
„Még úttörő voltam.” Folytatja Tekla:
„Azt mondja, hogy. Tehát: a karrier.
Állomáshelyei: Berlin. Tunisz. Bécs.
A nyelvtudás: arab, francia, német,
Angol felsőfokon. Plusz két középfok.
Egy kis kultúra, egy kis vízilabda.
Sokat, sok helyen konferenciázott.
Nő, egy fia és három lánya van.”
Az *agrément*-kérese itt hever
A széfere téve. „Hogy *persona grata*,
Az nem lehet kérdés. Kitüntetések
Egész kis garmadája. Helyes ember.”
Körtelefon, új információkért.

Alszik a reptér felé Mátrai.
Sofőrje ébreszti a terminálnál.
Majd Binder, egy baráti öleléssel:
„Nem ettek meg Iránban, láthatod.”
Skultéti, már a minisztériumban,
Kissé hadar, annyira izgatott.
„Fontos: nincs fekete-fehér viszony.
Az emberi jogok... Kétségtelen!
De kereskedni tudni kell velük.
Én nem lehetek fáradt, uraim.
Átszálltunk, kétszer is. Lássuk a postát.
A mindenségit, itt egy vadonat-
Új kiállítás meghívó, Buránytól.”
Skultéti persze csak legyint Burányra,
Bár ott tartja pár vásznát a falán,
„De csak a színdinamika miatt”,
Ahogy kifejtette egyszer, ebédidőben.
„A fölfogás kicsit tetszik. A tónus...
A rutin a sötét építkezésben:
Aranyból van a csuklója, na persze;

De hogyha tudná, kedves Mátrai,
 Hogy az milyen egy érdektelen ember!
 Soha egy levelet ki nem nyitottam,
 Soha egy linkre rá nem kattintottam,
 Amit küldött. Azt mondtam, ez nekem *spam*.
 Hagyjon békében, és ne szemeteljen!”
 Mátrai nézi. Van ízlése, mégis?
 „Jövő kedden a kameruniak...”
 Ezt csak fél füllel hallja. Itt a péntek,
 S kirúg megint a hámból Mátrai:
 Hivatalos egy új bemutatóra,
 Egy belvárosi premierre megy.
 Dörzsöli tenyerét – „Színházi este!...” –,
 Az anyja révén két jegyhez jutott.

„Benépesül, mert itt az ősz, kinyílik
 A színház, ahová karitatív
 Alapon járunk, én, te, ő, mi és ők,
 Elnézni, ismeretlen ismerősünk
 Hogy bűnözik rendezés ürügyén”,
 Gondolja Mátrai, és fúrge ujjal
 Leint egy taxit negyed hét körül.
 „A mellényzsebben páros tiszteletjegy,
 S az összeesküvés íze a szánkban;
 Miközben a proscénium előtt
 Figyeljük, először csak izgatottan,
 Később megdöbbenéssel, majd az undor
 Lázrözsájával arcunkon, figyeljük,
 Kémléljük: jónevű felebarátunk
 Hogyan vall kortárrsal vagy klasszikussal
 Olcsó kudarcot vagy bátor kudarcot;
 Elrontja, jó; de hogyan rontja el?
 Egyszerűen vagy roppant bonyolultan?”,
 Mélázik Mátrai, s tükörbe pillant.
 „Mért érdekel, ha mindig ugyanaz?
 Mért vonz e porral vastagon lepett
 Kukucska-színház? Csak kíváncsiságból?”,
 Faggatja Mátrait a telefonban
 Egy sokat látott, durcás hangú nő.
 „A rontás nagy palettáján milyen
 Árnyalatot kever ki emberünk?
 Kis szívem, egyszerűen érdekel”,
 Mormolja Mátrai, fizet, kiszáll,
 S a pénztárhoz lép: zsöllye, harmadik sor.
 És máris itt van Blanka. Hosszú csók.
 „Én nem értelek, Ágoston. Aki
 Hiperérzékeny, mint egy grófkisasszony,
 Minek kínozza folyton önmagát
 A színházzal? Csak új migrént szed össze...”

„Te ezt nem érted, Blanka. Ez nyitottság.
 Csak arról van szó, hogy nyitott vagyok,
 Nyitott minden fals kezdeményezésre.”
 Mint szép arcok a műnyomó papíron,
 Bulvárhasábon egy csokorba gyűjtve:
 Itt tóbzódik megint *tout* Budapest.
 „Üdvözlég, akolmeleg beltenyészet!
 Ti, premierpatkányok, és ti, minden
 Kencével megkent premiercicák!”

Örök kérdés (a társasági élet
 Rugója): „Nem tudod, kedves barátom,
 Egyben játsszák, vagy kettőben?... Szünet
 Van-e? hagynak-e megpihenni vagy sem
 A tortúra két műsorszám között?
 Van-e értékes negyedóra, hogy
 Utánajárjak: ki merre s kivel van?...”
 „Hogy?! 950 egy *deci* merlot?”
 A büfépult mellett Karányi rendel.
 „Tebenned bízhatunk, kedves Karányi,
 Mert te aztán tényleg *habitué* vagy!
 Csodás, hogy mindig és mindenhol ott állsz;
 Csodás, egyszerűen mindenkit ismersz,
 A Fűvet, a Fát, na meg a Virágot...
 Többet mondok: akit már te sem ismersz,
 Tulajdonképpen nincs is. Szimpla nulla.
 Az nemcsak nímand: nímandisszimusz.”
 „Mondd, mi a címe?” „Minek is a címe?”
 „Minek a címe, hát a darabé...
 Amire jöttünk.” „*Nyomszimatoló*k.”
 Mi jön, na mégis, mi jöhetne? Csengő.

„Másodlagos lesz, ahogy itt akármí”,
 Suttogja Blanka, ünnepi sötétben.
 „A tudás minden elképzelhető
 Fogásától buffó-kövére hízott
 Bennfentesek se tudják, hogy minek
 Ez a minden néző számára terhes,
 Az egészségre hosszú távon káros,
 Nyilvánvalóan olcsó, bűnös és
 Velejéig hazug játék a deszkán”,
 Így morfondírozik most Mátrai,
 De Blanka mentené a menthetőt.
 „Először untam. A közepe száraz.
 Fogjuk föl úgy, mint időutazást,
 Legyen szemünkben tiszta múzeum,
 És akkor mindjárt elviselhetőbb lesz.
 A szint legjobb esetben, gondolom,
 Miskolc, ezerkilencszázhetvenegy,

Vagy Kecskemét, nyolcvankettő. Az egy szint.”

„A történet maga már elhibázott,
Gyarló kidolgozásban fölvezetve...
Habár, a rendezés se szárnyaló.
A toleráns közönség, persze, túri.
Mit túri, élvezi! Fölállva őrgöng!
Na persze, egyéneként változó,
Kinek mitől fordul föl gyöngö gyomra,
S kinél mi vágja majd ki mindörökre
A biztosítékot. Nem tudható.”
„Egy tipikus kirakatrendező.
Ötletes... Ötletei szétgurulnak,
Akár a gazdátlan üveggolyók.”
„Itt legalább békén hagyják az embert.
Az interaktív színházról iszony
Tölt el. Nem fröcskölhetsz le bárki vízzel.”
„A Kar egészen jó volt... És Szilénoosz?”
„A józólést páros lábbal tiporva,
Elejétől végéig hazudott.”
„Apollón?” „Hivatásos deklamáló,
Nógrádi tájszóval öblöget.”
„A legkisebb baj, hogy provinciális...”
„Az egyik szatírt ismerem a Karból,
A félig Zorba-, félig Krisztus-arcot;
Az ősz tincseket megcsúfolva, tombol
A gátja vesztett ripacséria!...”
„A gond, hogy jóformán beszélni sem tud.”
„Külléné hogy tetszett?” Szivarra gyújt
Karányi, és a fűtőtestre dől.
„Külléné nem több: két lencsőke copf...
A versmondólány-effektus, barátom,
Európában már ismeretlen: itt nem.”
Egymásra néznek Blankával; a cinkos
Kéjt ismerik: *coitus interruptus*,
Mikor szünetben hagyják ott a házat,
A megsemmisítő, komoly csapással
Fenyegető, új felvonás előtt...
Ahogy már annyiszor? Ahogy ezerszer?
Most nem. Beszállingóznak lassan ők is
A második csengő után. „Na lássuk.”
És újabb egy órán át ugyanaz.

És újra szünet, és a ruhatárnál
Egy késéses falzetterra fölfigyelnek.
A Római-parti szomszéd, Novák:
Pozsgás orcáján szétfut a mosoly.
„Ez, kérlek szépen, már megint mi volt?”
„Flegmán szemlélve: hatásos dobás.
Szigorúan tekintve: luftballon.”

„A szatír kezében a lefelé
Fordított kottaállvány épp olyan,
Akár egy aknakereső detektor...”
„Van egy pont, mikor lehajol bekötni
A cipőfűzőjét Apollón... Akkor
Kiszámított lesz, és átmegy matekba.”
„Félkész, nem?” „És ha kész? Az mit segít,
Ha nincs mögötte egy ép gondolat sem?
Nem egy *megszenvedett* előadás.
Fedezet semmi. Aranyfedezet!...”
„Szerintem mocskos.” „Szerintem steril.”
„Ez, kérlek szépen, hányadékos. Szerinted?”
„Szerintem takaros kis trágyadomb.”
„Ez, tudjál róla, *trash*-esztétika.”
„Nincs benne szinte semmi... Legalább
Nagynéha fölmutathatnák nekem
Atomját valami létsejtelemnek!...
Ajándék, hogyha Budapest szívében
Egy pillanatra megtapasztalom
A végső dolgok vad nehézkesét”,
Ez Mátrai. „Nyitott légy, Mátrai.
Mazochizmus, ádáz előítélet,
Hogy nem számíthat jóra, és neked,
Igazság szerint, éppen ez a jó.”
„És a V-effekt?...” „A vadászgörény?
Hát attól nálam elszakadt a cérna.
Ha megfeszül, se sikerül neki
Átadnia az információs
Csomagot. Persze, hogyha béna, béna...”
„Ez jócskán túl volt a túréhatáron.”
„Ízlésed szűrőjén nem csúszik át?”
„Itt bukni készakarva sem lehet.
Ez az a város, mely nem engedi
A rendezőit az utcára – inkább
Óvja őket, sűrű szentségelések
Közepette, dühöngve tartja el”,
Ez Rádler. „Ó, az én esztéta lelkem!
Torkig vagyok a játékkal, amelyben
Építő eszme még félhangnyi sincsen”,
Tombol Karányi, színpadiasan,
Morog Novák, s mind elhagyják a házat.
Csak Blanka jókedvű, mert immunis
A színházra. Jaj azoknak, akiknek
A masztixillat szinte mérgező.

„Színház, önkínzókamra, nekem az”,
Búcsúzik Mátrai a ruhatártól.
„Ja, mert neked színész az anyád.”
Nem hisz a színházban. Mivel az anyja

Színésznő volt. Hát nem véletlenül.
 Eső csöpög. Azért sem oszlanak föl;
 Sorban kiosztják az állva maradt
 Szereplőket, s az ismerősöket mind;
 S osztás végén ketten állnak az utcán.
 Visszhang: „Még beülünk valahová?”
 „Naná, gyerünk.” Szeptember este nincs jobb,
 Mint kéz a kézben vacsorázni menni,
 És calvadost rendelni a fogyasztás
 Valamelyik isteni templomában.
 „Másodlagos volt, ahogy itt akármí;
 Nincs benne semmi, de a kritika
 Harangként kong majd a dicséretektől.”
 Sokáig és sokfélét falakodnak.
 „Nem bánom, edd meg az enyémet is.”
 A szalvétát fölcsippenti öléből,
 Asztalra dobja Blanka. Mátrai
 A tárcájába nyúlva veszi észre:
 „Nincs nálam kártya.” „Majd fizetek én.”
 Blanka arcán az ajándékozás
 S a jóllakottság tiszta öröme.
 „Ez a Karányi nem tetszik nekem.
 Belépése percétől irritál.
 Kötelességből jár színházba, nem?”
 „És amit összeír utána... Látható,
 Mantrázik: majdnem mindig ugyanazt.”
 „Őneki mindenre megvannak a
 Kész ellenérvei, száz kifogása.”
 „Nem tetszik semmi? Következetes.”
 Folytatja, bortól bátran, Mátrai:
 „Karányi mindent tud.” „Mi az a minden?”
 „A rokonságunkat.” Amire Blanka:
 „Tőlem hadd tudjon akárki akármit.
 Én vállallak Pest és Buda előtt.”
 „Nocsak, váltottál, eljött a *coming out*?”
 Én is vállallak, Blanka, ez alap.”
 „Kivéve az anyádat. Őelőtte
 Nem vállalsz.” „Őt kivéve, igazad van.”
 „Miért? Felelj, fiú!”, simítja Blanka.
 „Bonyolult, pokolian bonyolult”,
 S megtörli szája szélét Mátrai.
 „Holnap azonnal megmondasz neki.
 Holnap azonnal mondd meg, hogy *vagyok*.”
 „Nem, Blanka. Én nem mondalak meg...”
 „Abszurd.”
 „...Míg megtudjuk, hogy tényleg hányadán
 Állunk egymással.” „Ezt nem hiszem el.”
 „Apádnak elmondtad már?” „Föl se fogná...
 Hogy lehetsz ilyen gyáva?”, kérdi végül,

Sértetten Blanka. És hazafelé
 Ellátja magát burgonyasziromal.

„Ágoston, jól tudom, tényleg tenálad
 Van az apám könyvtára?” „Persze, nálam.”
 „És milyen alapon?” „Tudod te jól.
 Mert engem szeretett.” „Megnézhetem?”
 „Böngéssz csak.” Fálnak fordul Mátrai.
 Most nincs összebújásra hangolódva.
 „Egészen másként láttuk a világot,
 Apám meg én. Ufó volt, azt hiszem”,
 Gyón Blanka. „Bírtad a bogarait?
 A szertartásait, a szöszeit?
 S hogy délelőtt is édes bort ivott?”
 „Én bírtam”, mondja Mátrai. „Szerelmem,
 A szentendrei házból lett a Csúcshegy.
 Ez gyönyörű ajándék egy ufótól.
 Ahhoz képest, hogy most alig beszéltek,
 Elég szép házat kaptál tőle.” „Kérlek,
 A Csúcshegy felerészben Géza pénze.”

Megint a fálnak fordul Mátrai.
 Álmában egy kiszáradt tómeder
 Fölött repülnek. Mikor jön az ár,
 Ő késés nélkül hagyja ott a medret;
 De Blanka pár lépéssel elmarad.
 Váratlanul, és rettentő robajjal
 Az első hullám érkezik, hatalmas
 Löket. Ő már cigarettára gyújtott,
 Mielőtt Blanka partot ért. „Nahát.
 Neked ez mindegy?” Sértődés, halálra.

„Ha álmában csúnyán viselkedem,
 Azt mindig számon kéri rajtam ébren.
 Azért is szid, ha én álmodom rosszat”,
 Gondolja Mátrai, mikor fölébred.
 A reggelinél álmokat mesélni
 Ritkán szokott. Olyan volna neki,
 Mint egy vad mezsgyén járni: mint a tiltott
 Határátlépés. Megtartja magának
 Ezt az álmát is. Némán nézi Blankát.

*Részlet a Protokoll című verses elbeszélésből